

Bemærkninger til afrapportering

Danske Ældreråd har deltaget i såvel det rådgivende panel som ekspertgrupper om ny ældrelov. Vi har modtaget et fortroligt udkast til afrapportering fra arbejdet, som vi her afgiver bemærkninger til.

Det er Danske Ældreråds oplevelse, at udkast til afrapportering indeholder mange vigtige løsningsforslag til, hvordan vi bedst tilrettelægger vores ældrepleje i fremtiden.

Et styrket borgerperspektiv

Der er brug for et styrket borgerperspektiv i ældreplejen. Ældre mennesker skal have mulighed for at leve det liv, de ønsker. Der skal være respekt og forståelse for ældres individuelle præferencer, og den enkelte skal have indflydelse på, hvad det er for en hjælp og pleje, der gives, hvordan og hvornår.

Et styrket borgerperspektiv forudsætter en ældrepleje, hvor langt flere beslutninger om hjælp sker i en ligeværdig dialog mellem medarbejderne og den ældre, hvor der er kontinuitet i de medarbejdere, der kommer den ældres hjem, tillidsfulde relationer og tværfaglig koordinering.

Vigtige løsninger på fremtidens udfordringer

Det er derfor helt rigtigt, når der i afrapporteringen peges på følgende løsninger:

- **Visitation tæt på den ældre** - beslutninger om hjælp skal ske i dialog mellem den ældre og de medarbejdere, der kommer fast i den ældres hjem. Det er afgørende, at medarbejderne klædes på til at varetage denne opgave, ligesom der skal defineres nationale kvalitetsrammer.
- **Medarbejderne organiseres i faste, tværfaglige teams** - der understøtter kontinuitet og tværfaglig koordinering i opgaveløsningen.
- **Nyt perspektiv på retssikkerhed** - vi skal flytte fokus fra en juridisk retssikkerhed med mange skriftlige afgørelser til en faglig retssikkerhed, som man kender det fra sundhedsområdet. Det giver bedre plads til det faglige skøn, bedre mulighed for at tilpasse hjælpen, ligesom borgeren skal have mulighed for at få en second-opinion på det faglige skøn.
- **Et ændret tilsynssystem** - de statslige tilsyn skal lægges sammen og det kommunale tilsyn nytænkes.

Det er ikke alle løsninger ovenfor, som kan eller skal defineres i lovgivningen, men lovgivningen skal understøtte løsningerne bedre, end den gør i dag.

Svage konturer af en ny lovgivning

Afrapporteringen tegner desværre kun svage konturer af en ny lovgivning på ældreområdet, og det er Danske Ældreråds vurdering, at der er brug for tydeligere lovgivningsmæssige anbefalinger.

Ikke mindst savner Danske Ældreråd en klar anbefaling om at samle personlig pleje, sygepleje, genoptræning og rehabilitering i én lovgivning. Der er betydeligt overlap mellem de forskellige ydelser, men i dag er ydelserne spredt på tværs af servicelov og sundhedslov, og det udgør en barriere for helhedstænkning og fleksibel opgavevaretagelse i ældreplejen.

Set i lyset af, at både ældre og yngre mennesker har behov for pleje, sygepleje og genoptræning, finder vi det i Danske Ældreråd ikke hensigtsmæssigt at pege på alder, eksempelvis folkepensionsalderen, som en afgrænsning i lovgivningen.

Danske Ældreråd bemærker derimod med tilfredshed, at rapporten behandler kommunernes midlertidige pladser og de forældede lovgivningsmæssige rammer herfor. De midlertidige pladser spiller de facto en væsentlig rolle i sundhedsvæsenet som brobygning mellem sygehus og hjem. En funktion der nødvendigvis er af konstant accelererede patientforløb. Derfor mener Danske Ældreråd, at det er nødvendigt med en klar anbefaling om, at de lovgivningsmæssige rammer for midlertidige pladser samles i én lovgivning (gerne sundhedsloven), så der er klare regler for lægeadgang, medicinadgang, egenbetaling m.v. på disse pladser.

Forebyggelse og rehabilitering er en (glemt) del af løsningen

Hvis vi skal løse de udfordringer, ældreplejen står over for, kan vi ikke fortsætte med at gøre mere af det samme. Der er brug for ændringer, og der er ikke mindst brug for effektiv forebyggelse og rehabilitering, så ældre i fremtiden kan leve længere og bedre med ingen eller reduceret behov for offentlig hjælp. Det er derfor ærgerligt, at forebyggelse og rehabilitering tildeles så lidt opmærksomhed i afrapporteringen.

Der er et stort potentiale i bedre og mere rehabilitering, og Danske Ældreråd ser gerne, at der fastsættes nogle tydelige faglige standarder på området. Ligeledes bør forebyggelse og sundhedsfremme i langt højere grad tænkes ind i kommunernes tilrettelæggelse af indsatser, i kulturlivet, infrastruktur mv. Kommunerne spiller en afgørende rolle for i samarbejde med civilsamfundet at sikre, at ældre borgere har adgang til fysisk træning og aktivitetstilbud, der hjælper med at højne og fastholde fysisk og mental trivsel.

Praktisk hjælp skal fortsat være et offentligt ansvar

I afrapporteringen stilles der spørgsmål ved, om det offentlige skal have ansvaret for levering af praktisk hjælp og madservice til de ældre, der ikke selv er i stand til at udføre opgaven. Danske Ældreråd mener, at det offentlige fortsat skal have ansvar for dette (men at opgaven naturligvis kan løses af såvel private som offentlige leverandører). At kunne få hjælp til at gøre rent, vaske tøj eller få et nærende måltid, når man ikke længere selv kan, er helt afgørende for at kunne leve et selvstændigt og værdigt liv som ældre.

Vi mener samtidig, at det i lyset af de eksisterende rekrutteringsudfordringer giver mening at se på, om andre faggrupper kan varetage opgaver relateret til praktisk hjælp. Det er vigtigt, at vi bruger de social- og sundhedsfaglige kompetencer der, hvor der er mest brug for dem.

Et nyt tilsynssystem

Danske Ældreråd bakker op om behovet for et nyt tilsynssystem. Vi støtter forslaget om at lægge de to statslige tilsyn sammen, og vi deler opfattelsen af, at der i tilsynene skal mindre fokus på kommunernes skriftlige retningslinjer og mere på inddragelse af det enkelte menneske.

I udkast til afrapportering savner vi en stillingtagen til, hvilken rolle det kommunale tilsyn skal have fremadrettet. I Danske Ældreråd mener vi, at de kommunale tilsyn fortsat skal udgøre rygraden i det samlede tilsynssystem, men der er brug for en fælles national ramme for det kommunale tilsyn, som også kan være med til at sikre en bedre sammenhæng mellem det kommunale tilsyn og det statslige tilsyn.

Fleksible flytninger når den ældre selv ønsker det

Danske Ældreråd er enige i, at der er en række praktiske og økonomiske udfordringer, der spænder ben for en flytning, for eksempel fra en plejebolig til en anden. Vi bakker derfor fuldt ud op om at ændre reglerne, så krav om dobbelt indskud og depositum m.v. bortfalder.

Men Danske Ældreråd bakker ikke op om muligheden for at flytte borgere uden samtykke, blot fordi plejehøvet kan varetages bedre i en anden bolig. Det vil være et meget vidtgående indgreb i retten til at vælge sit eget hjem.

Pårørende skal inddrages, hvis den ældre ønsker det

Vi er i Danske Ældreråd enige i, at pårørende skal involveres og inddrages i plejen og omsorgen for den ældre. Det er væsentligt for at kunne forstå den ældres samlede livssituation og ressourcer, og det ser vi gerne indskrevet i lovgivningen.

Det er dog vigtigt at understrege, at det er den ældre selv, der er ekspert i eget liv, og som skal have retten til at bestemme over sit liv. Det betyder, at det i lovgivningen skal være tydeligt, at det er den ældre selv, der definerer, om hans eller hendes familie og netværk skal involveres, og hvordan det skal foregå.

Styrket demokrati gennem ensretning af valg til ældreråd

Som demokratisk valgt organ er ældrerådene talerør for kommunernes ældre borgere og med til at sikre, at ældre får indflydelse på kommunernes ældrepolitik. Vi ved, at valgformen har betydning for stemmeprocenten ved ældrerådvalg, og Danske Ældreråds undersøgelser viser, at fremmødevalg samtidig med kommunalvalget giver en væsentlig højere valgdeltagelse end alle andre valgformer.

Social- og ældreminister Astrid Krag har i en korrespondance med Danske Ældreråd tilkendegivet, at reglerne om ældrerådvalg behandles som led i arbejdet med en ny ældrelov. Selvom ældrerådvalg ikke er adresseret i rapporten, er det en klar anbefaling fra Danske Ældreråd, at det i forbindelse med ny lovgivning sikres, at ældrerådvalg altid afholdes som fremmødevalg samtidig med kommunalvalget.

Velfærdsteknologi er en del af løsningen

Hvis ældreplejen skal fremtidssikres, så er teknologi en uomgængelig del af processen. Danske Ældreråd er enig i, at velfærdsteknologi både kan bidrage til en mere fleksibel hverdag for den ældre med mere selvbestemmelse og samtidig frigive personaleresourcer.

En afgørende forudsætning for øget udbredelse af velfærdsteknologi er, at teknologien bliver et tilvalg for den enkelte ældre og ikke noget, der tvinges igennem som et led i besparelser i kommunerne, som vi har set eksempler på de sidste år. Danske Ældreråd bakker op om at etablere et nationalt organ, der skal understøtte udbredelse og implementering af velfærdsteknologi i kommunerne, bl.a. for at sikre mere strømlinet brug af teknologi på ældreområdet.

Inger Møller Nielsen

Formand for Danske Ældreråd